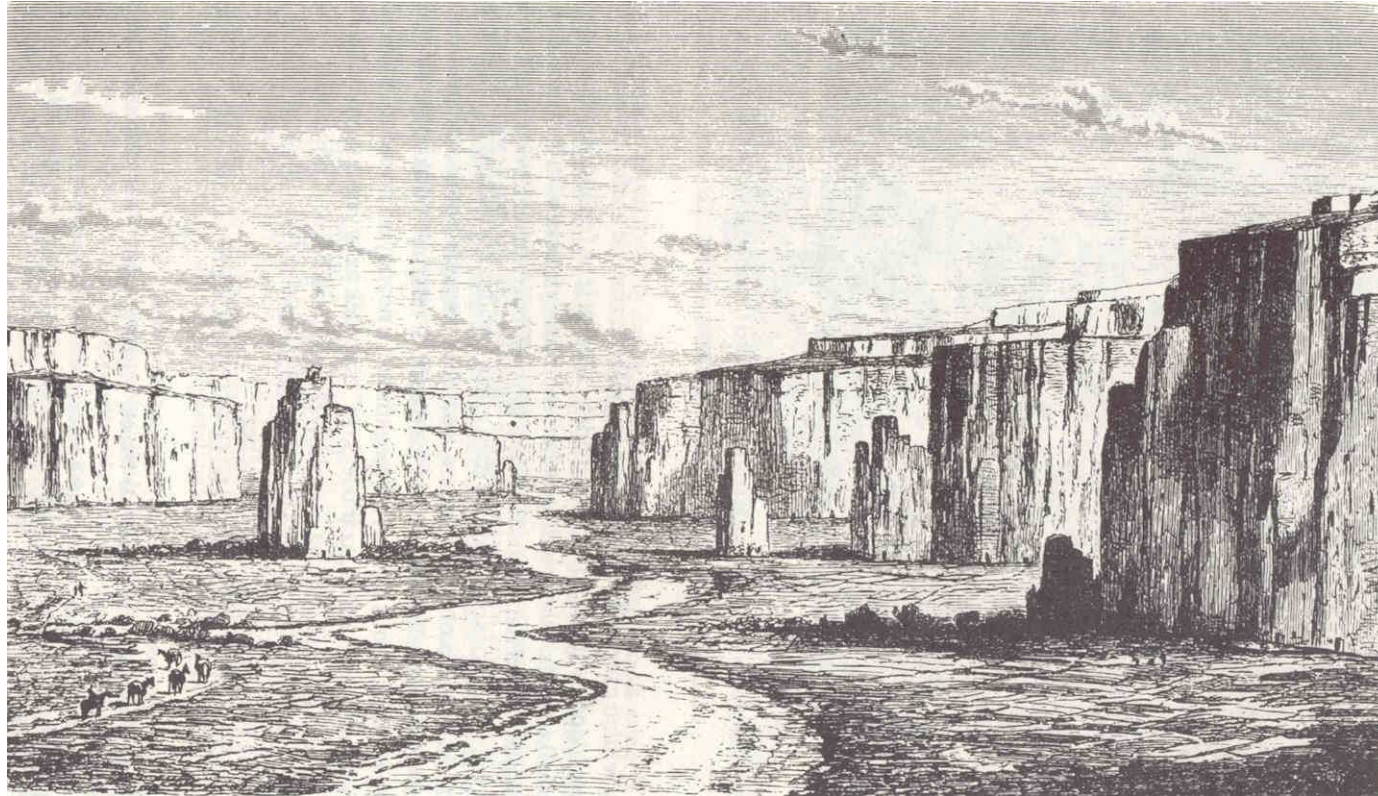

Löszök

A LÖSZ

A Földön 13 millió km²-nyi területet borít lösz

lose = laza (német)

Lyell (1834)

- **folyóvízi** eredetű üledék

Richthofen (1877)

- **eolikus** származás

Tulajdonságai:

fakósárga - szürkés színű;

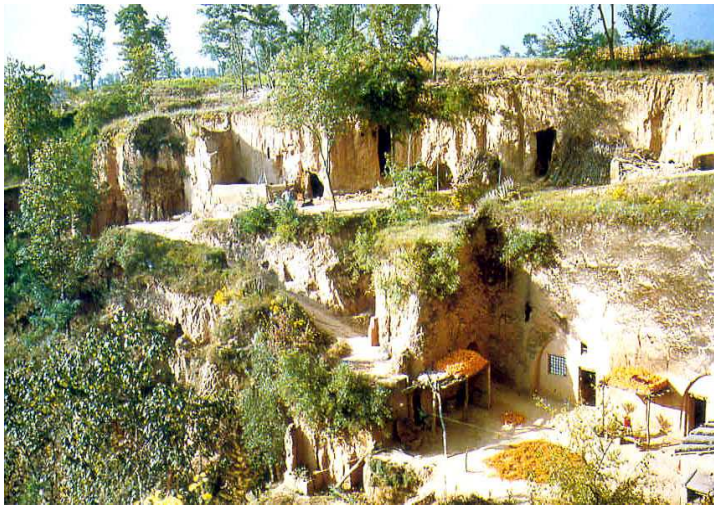
egynemű, rétegmentes, állékony;

porózus (50-55% hézagterfogat);

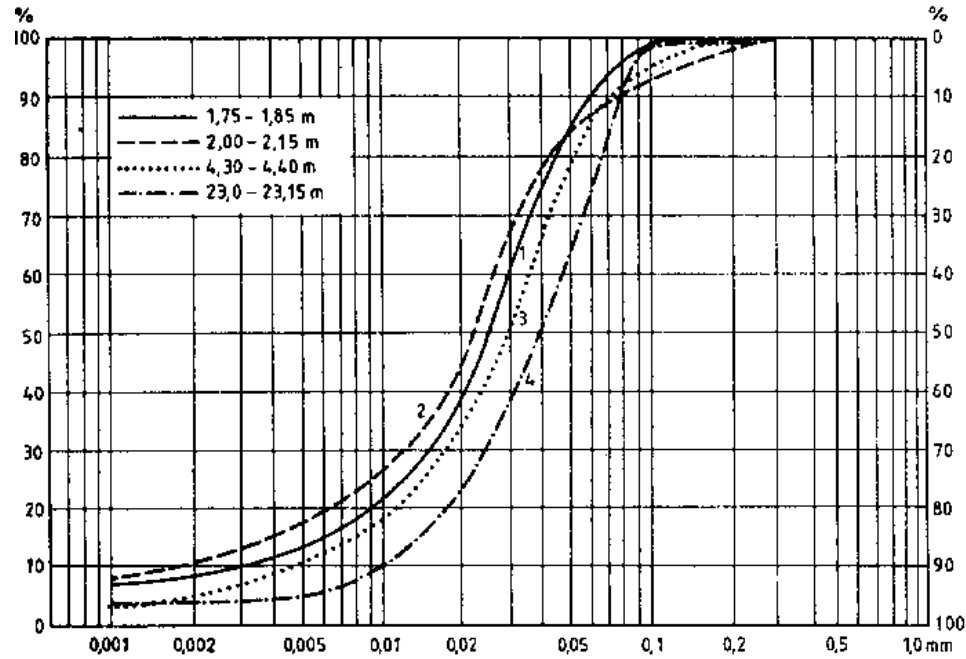
CaCO₃ tartalom 10-30%;

0,02-0,06 mm 45-55% között;

60-70% kvarc.

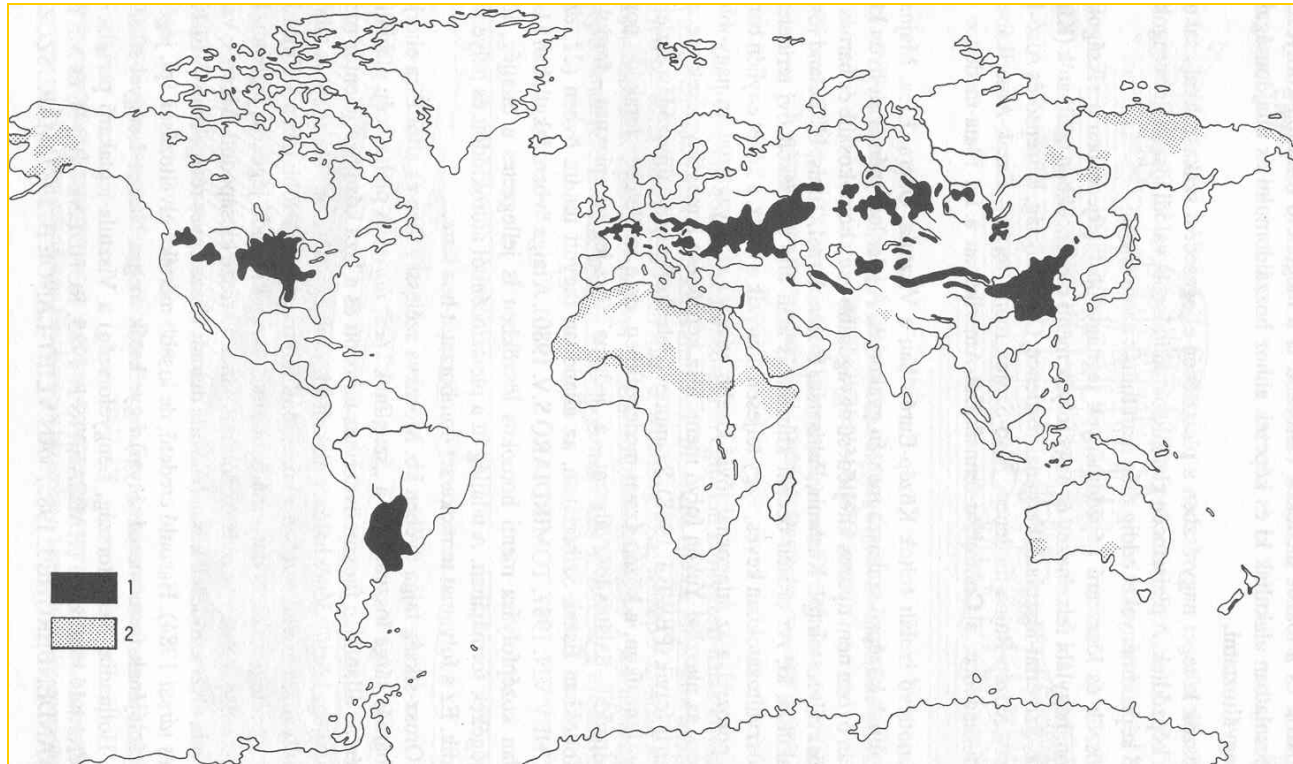

A 0,02-0,06 mm közötti átmérőjű szemcsék aránya 45-55%

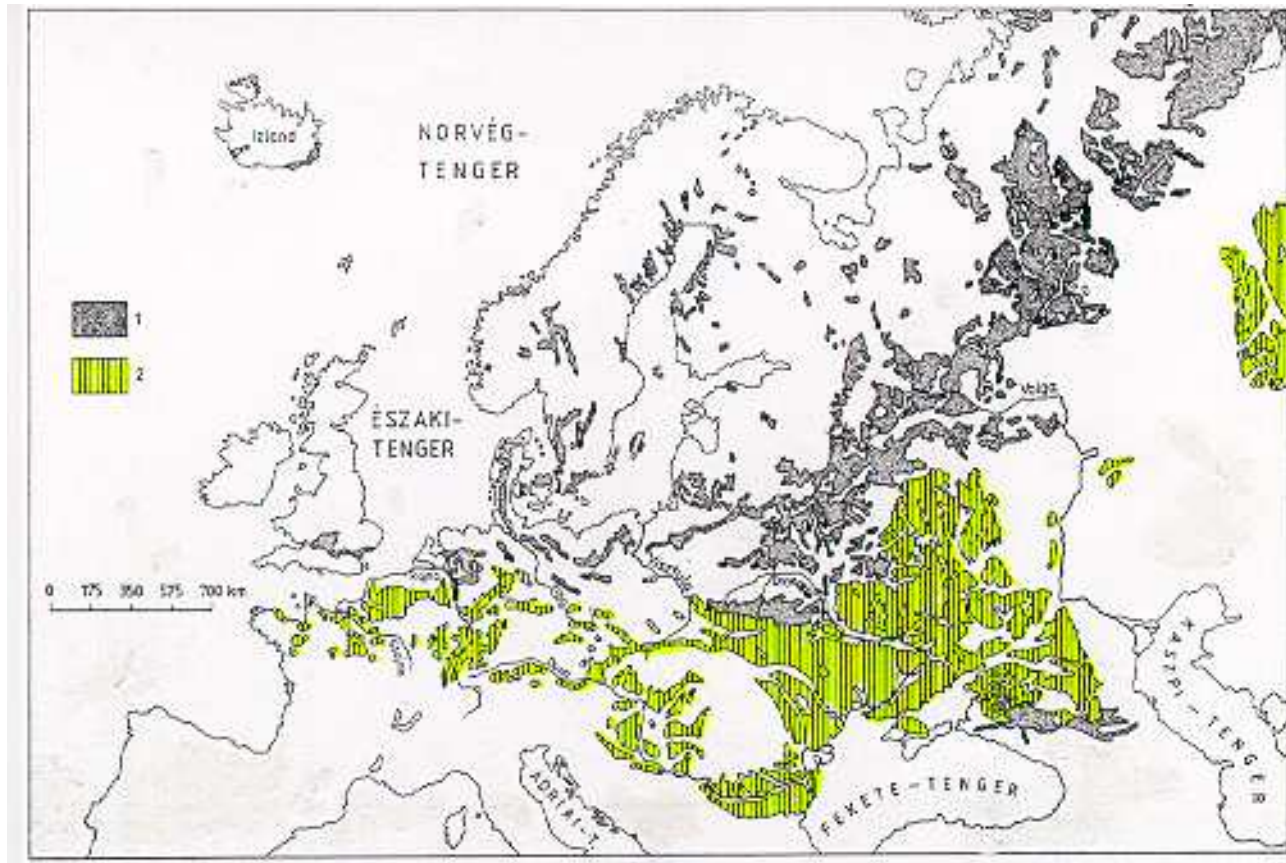
Valódi löszök szemcseösszetételi görbéi
(Magyarország)

Löszök és löszszerű üledékek elterjedése

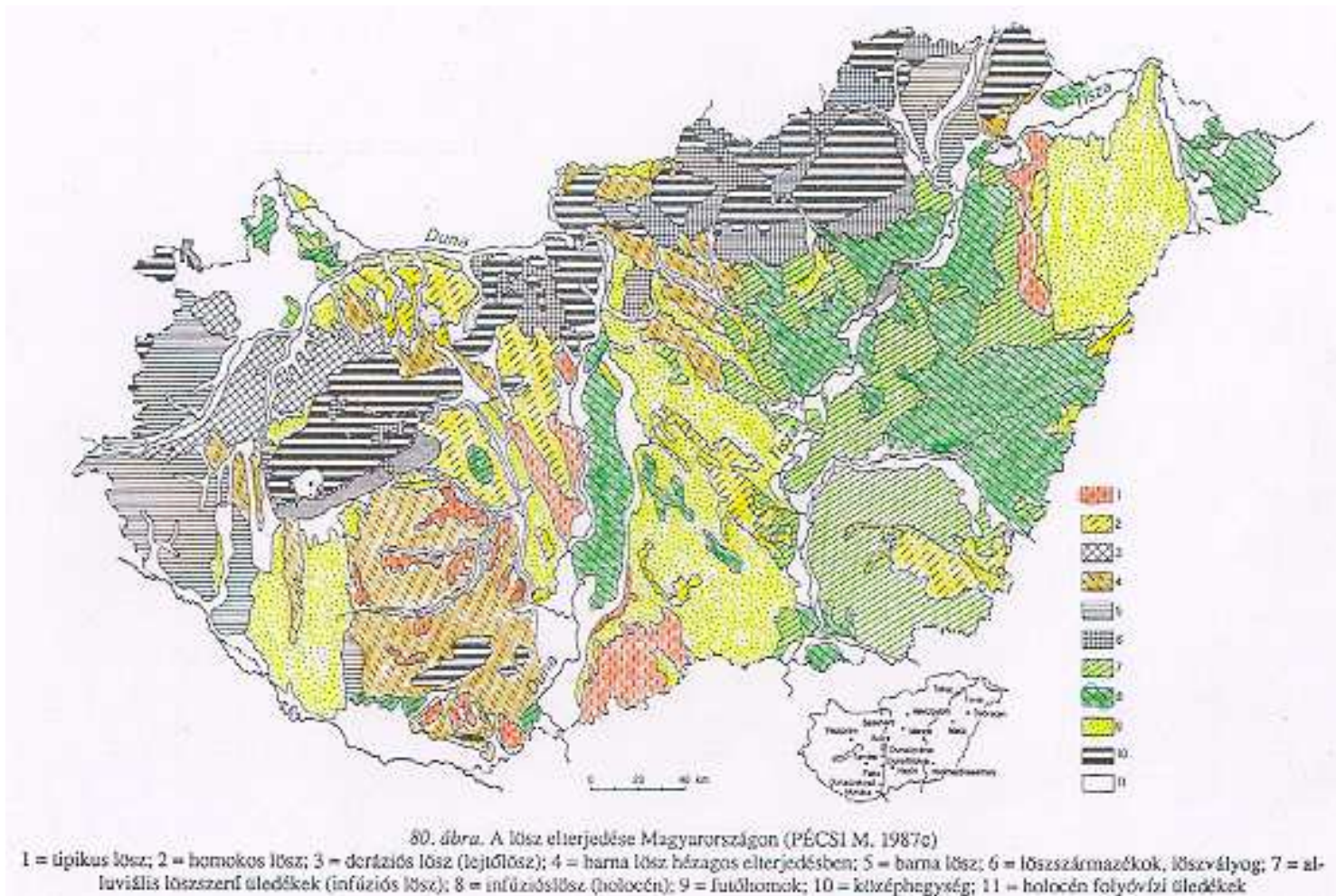

1. löszök
2. löszszerű üledékek

európai

magyarországi

Az anyag forrása:

periglaciális, glaciális területek (hideg lösz)

sivatagi területek (meleg lösz)

Szállítás (lebegtetve)

lössfrakció első kritikus sebessége 12 m/s

ha homok bombázza 7-8 m/s

**Nagyobb tömegű „por” csak ott kerül a levegőbe,
ahol **homokmozgás** is van**

Ülepedési sebesség: 0,05 mm 10 cm/s (550m-ről 1,5 óra)
0,01 mm 1 cm/s (500 m-ről 15 óra)

A lösz talajképződés terméke (Berg 1932)

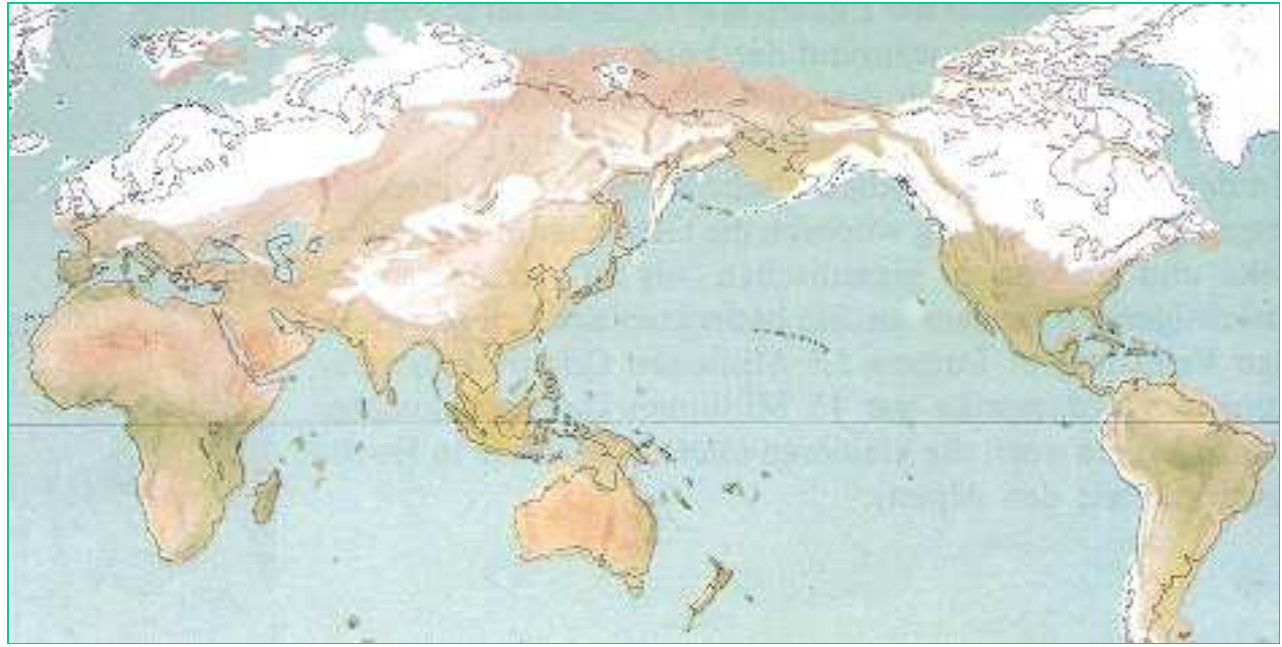
Diagenézis: eltűnik a rétegzettség,
növekszik a CaCO_3 tartalom,
növekszik a porozitás,
mállási folyamatok: nő az agyagtartalom
limonit színezi

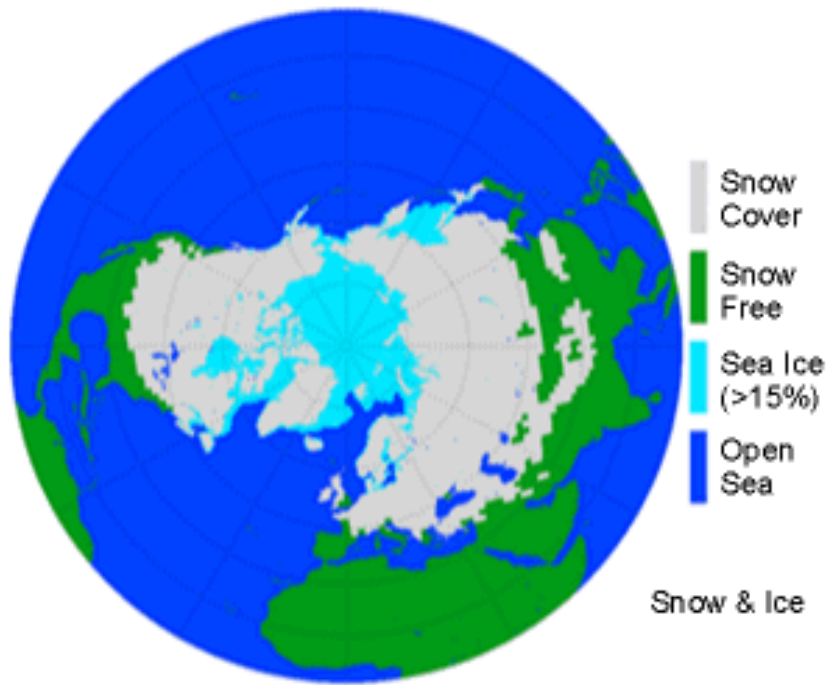
Hideg sztyep, féligszáraz puszta

**Felhalmozódás térszínei: medencék ármentes felszínei
teraszok, lejtők**

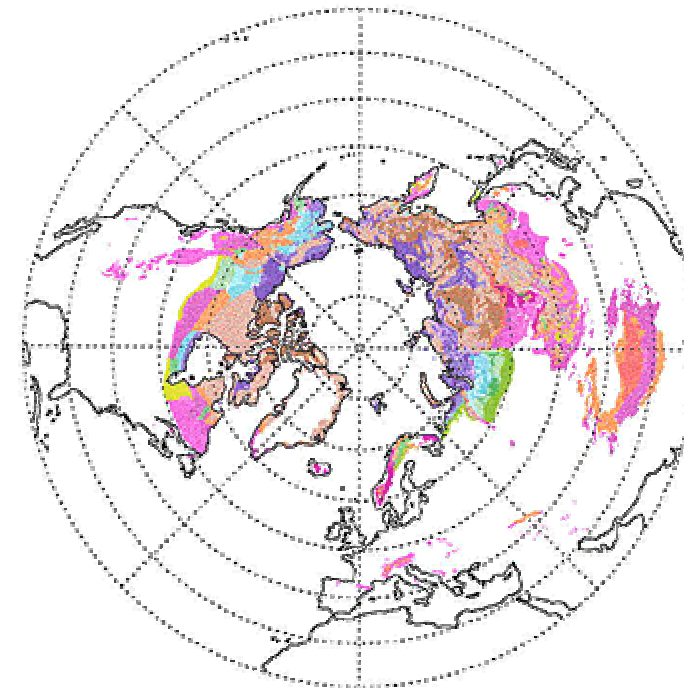
**A löszkeletkezés alapvető feltétele a megfelelő
természetföldrajzi környezet**

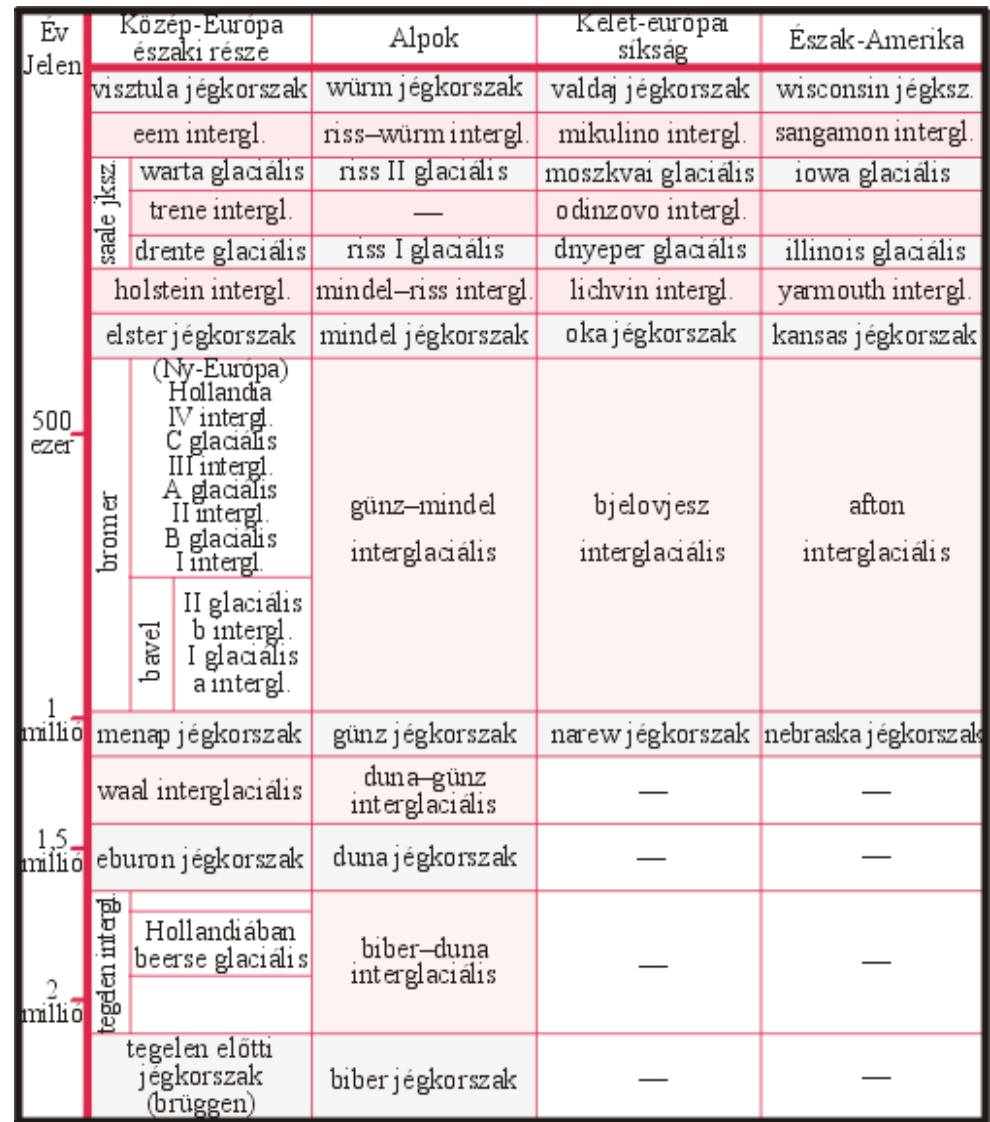
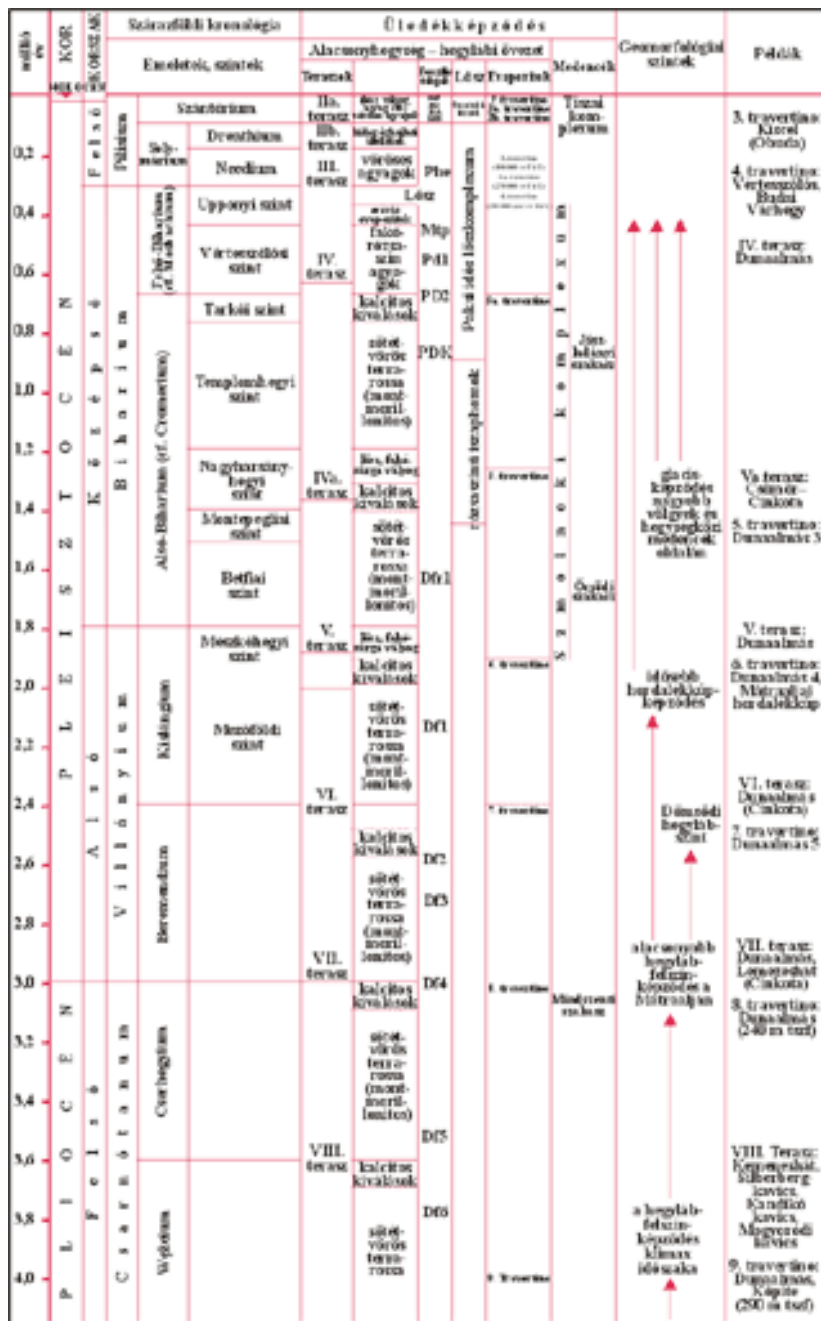

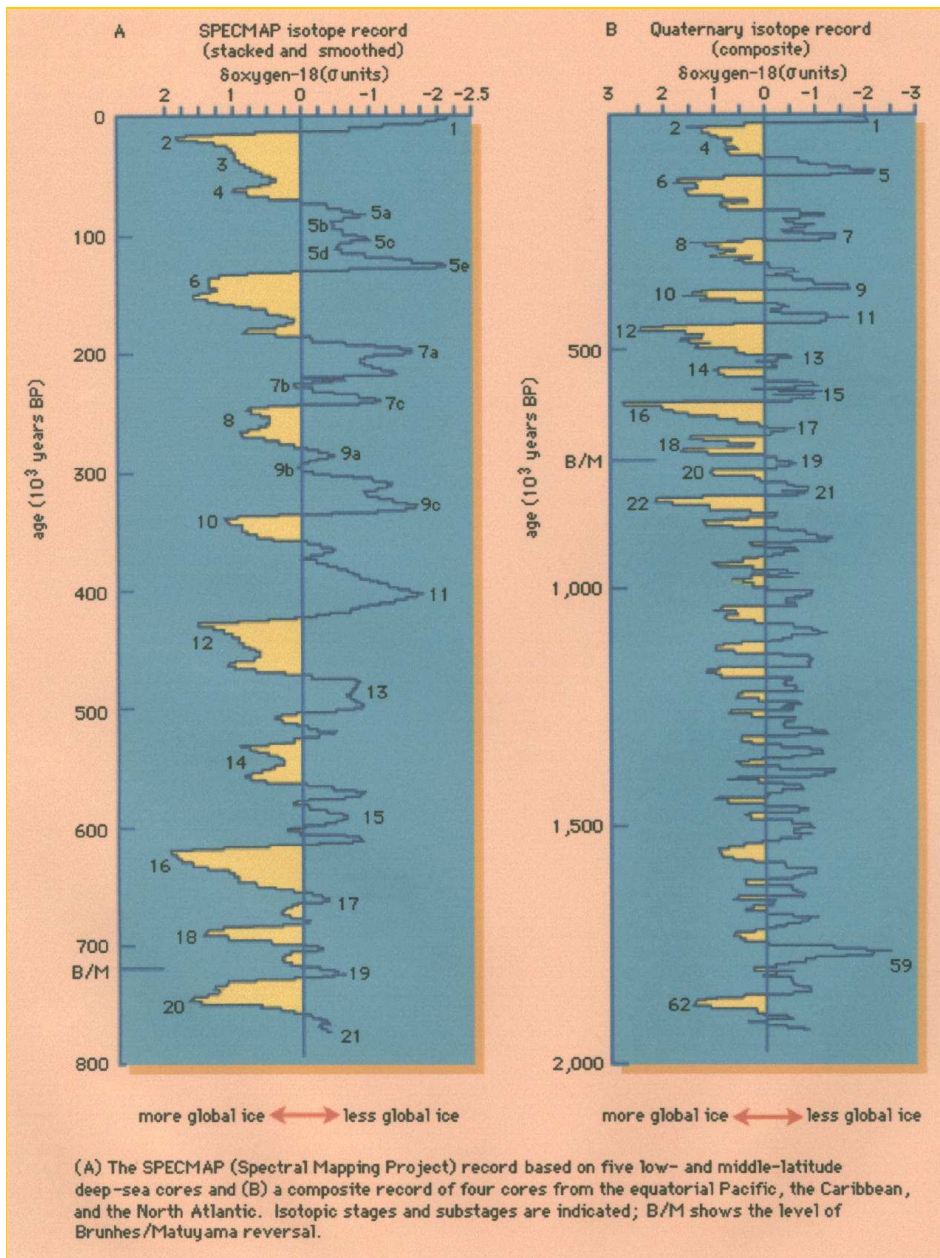

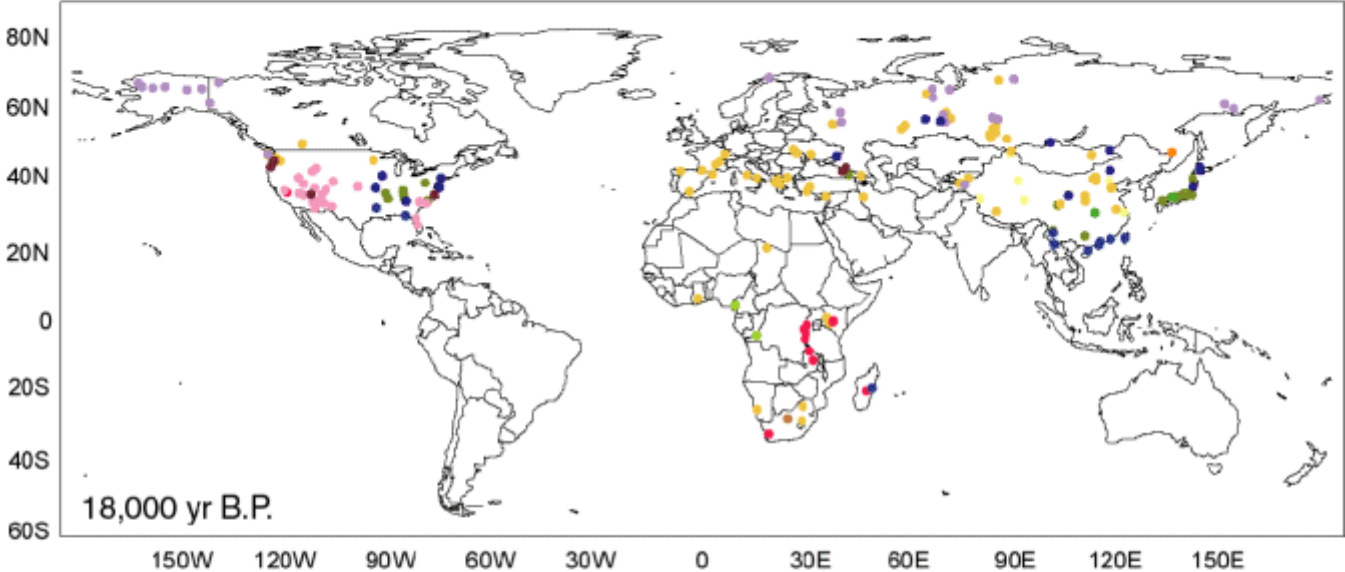
Snow & Ice

Prentice et al.,
Fig. 2

tundra	tropical dry forest
taiga	tropical seasonal forest
cold deciduous forest	tropical rain forest
cold mixed forest	open conifer woodland
cool conifer forest	xerophytic woods/scrub
cool mixed forest	savanna
temperate deciduous forest	steppe
temperate conifer forest	desert
broadleaved evergreen/warm mixed forest	

A lösz néhány fajtája

valódi lösz: hullóporos

alföldi (infúziós): hullóporos és ártéri üledék

völgyi (deráziós): lejtős tömegmozgással átkevert, rétegzett

homokos lösz: homokvidékek határán átmenetekkel

Fluviális, proluviális, deluviális, poligenetikus lösz

A lösz pusztulása

talajképződés

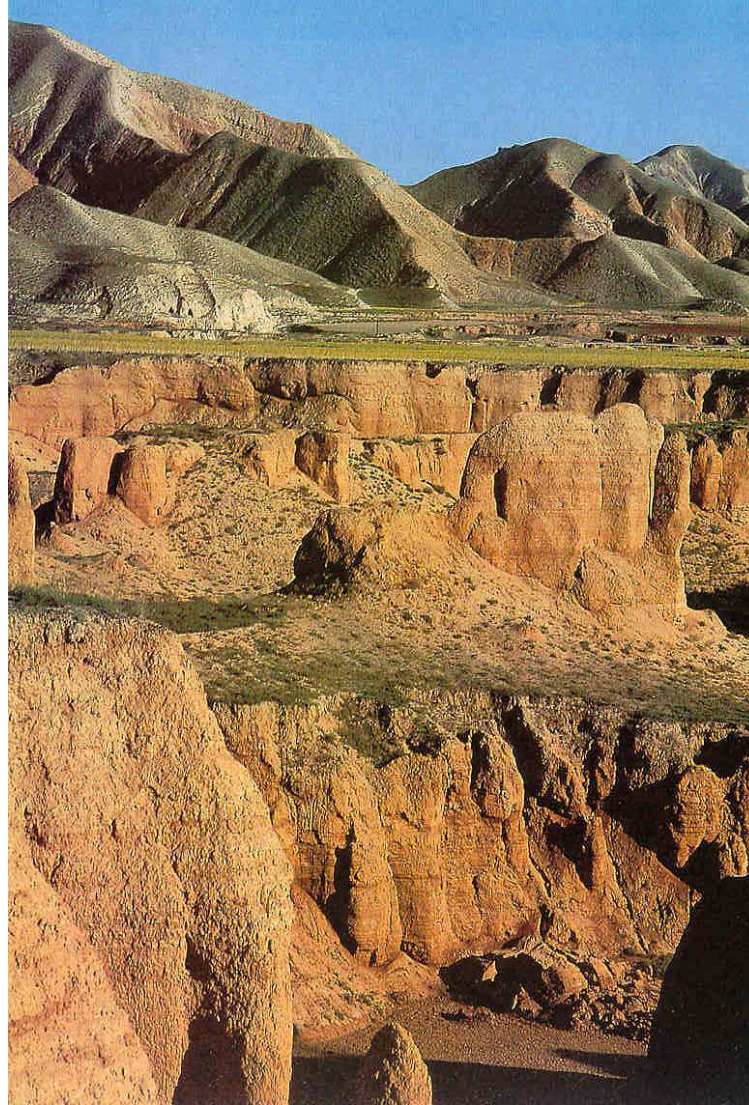
lösz karsztosodása (?)

szuffózió (alagosodás)

A lösz szakaszos kialakulása

A löszképződés és szünetei eredményezik a löszkötegek tagolódását:

fosszilis talajok

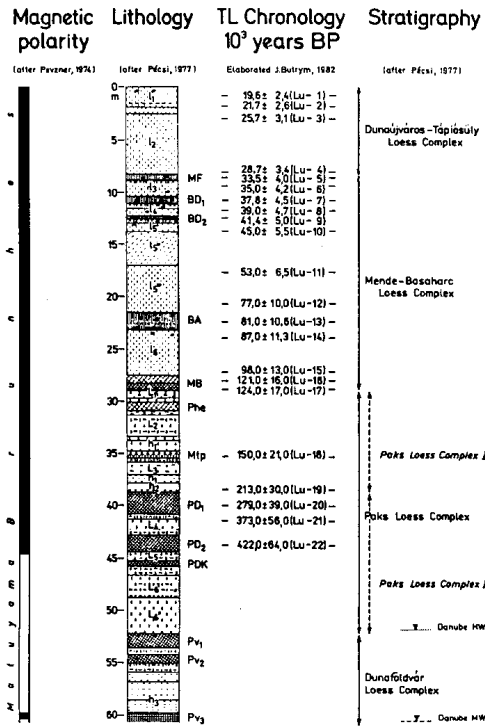

Kínai lösztartományok

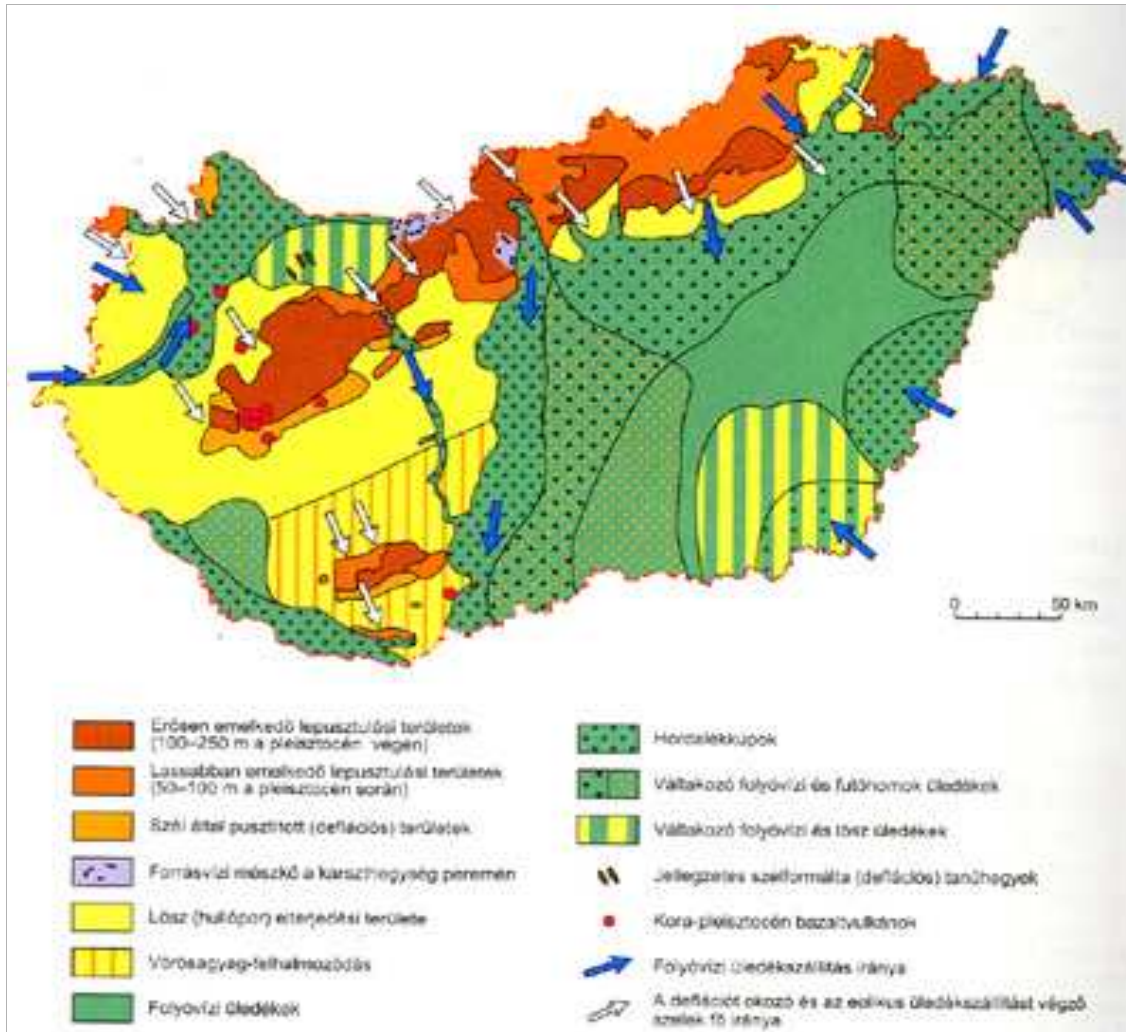

Löszkronológia

m	Milankovitch-éle időskála	Abszolút kronológiai adatok ka B.P.		Rétegtani számok	Rétegtani egységek	Réteg index	Májnovól 1940 stratifikációs korai korok	Egység kezdő idői korok Szepietencs Opacike 1978
		¹⁴ C	TZ					
1	Holocén					A	Holocén	1
2						Bt		
3						I ₁		12 ka
4		16-18				h ₁		
5						I' ₁		
6		20-21				h ₂		
7						I' ₂	W ₃	2
8						I' ₂		
9				W.P. 24+2		I' ₂		
10				27-28		Mf ₁	27 ka	32 ka
11			Zo: 44.3 ± 2.7			Ca	W ₂ -W ₃	3
12	W ₂ -W ₃		W-P: 43.4+3.8			Mf ₂	65 ka	64 ka
13			Zo: 69.3 ± 5.4			Ca		
14						I ₃		
15	W ₂					I ₃	W ₂	4
16						I' ₃		
17						ss ₁	80 ka	75 ka
18	W ₁ -W ₂		Zo: 163 ± 21			ss ₂	W ₁ -W ₂	5a
19			Zo: 116 ± 17			Is		5b
20	W ₁		Zo: 141 ± 14			BD ₁	112 ka	5c
21	R-W		Zo: 147 ± 12			Ca	W ₁	5d
22			Zo: 207 ± 16			BD ₂	R-W	5e
23	R ₂					Ca	140 ka	128 ka
24			Zo: 236 ± 25			I ₅	R ₂	6
25	R ₁ -R ₂		Zo: 218 ± 19			ss ₃	190 ka	195 ka
26			Zo: 237 ± 32			BA	R ₂ -R ₁	6a
27	R ₁		Zo: 270 ± 26			Ca	226 ka	6b
28	M-R					I ₆	R ₁	7
29						MB ₁	249 ka	251 ka
30	M		Ba: 110			MB ₂	M ₄ -R	8
							M ₃ -R	298 ka
						Sa		

Negyedidőszaki képződmények Magyarországon

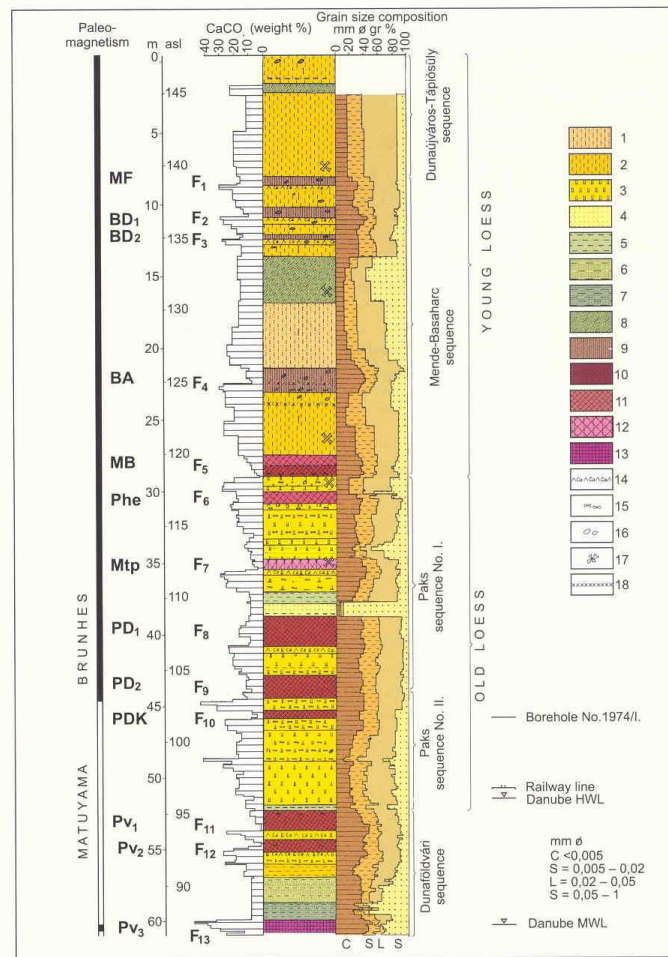
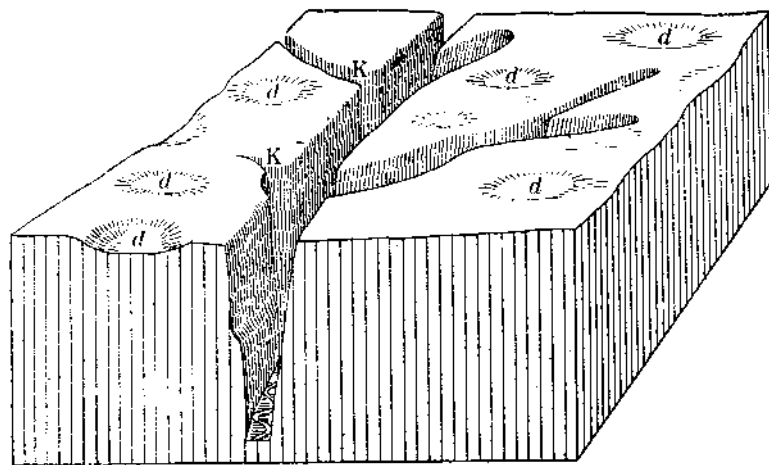

Fig. 17. Fig. Paks 1977 North profile (PÉCSI, M., SZEBÉNYI, E. *et al.* 1978). – 1 = sandy loess; 2 = stratified loess; 3 = old loess; 4 = fluvial sand; 5 = silt, gleyed silt; 6 = silty sand; 7 = sandy silt; 8 = sandy slope loess; 9 = steppe soil, chernozem, chestnut soil; 10 = lessivated brown forest soil; 11 = reddish brown fossil soil; 12 = hydromorphous soil; 13 = red clay; 14 = CaCO₃ accumulation; 15 = loess doll; 16 = krotovina; 17 = microfauna; 18 = tephra

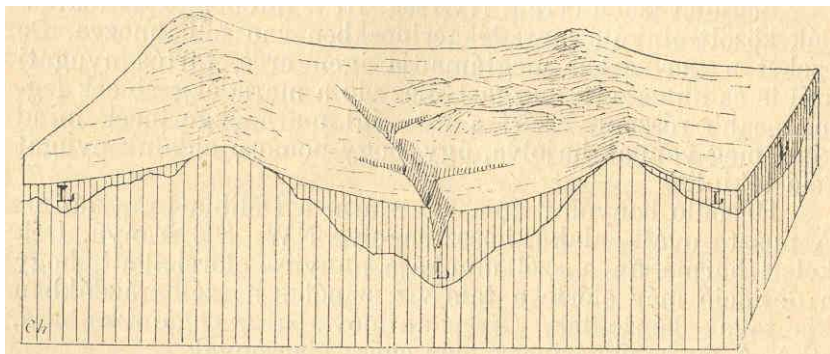

Löszszakadék, löszkút (K) és löszdolina (d)

Szuffózió (alagosodás)

A lösz karsztosodása

Lösz anyagú magaspart a Dunaszekcsői Diási-árok mentén a mozgás előtt...